

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízдила a soudců JUDr. Milady Tomkové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobce: **B. J.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 31. 1. 2008, č. j. 34 Cad 15/2007 - 17,

takto:

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalované **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále též „žalovaná“) ze dne 21. 11. 2006 byla žalobci uložena podle § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění, povinnost vrátit přeplatek na částečném invalidním důchodu ve výši 61 219 Kč žalované do 15 dnů od právní moci rozhodnutí. V odůvodnění žalovaná uvedla, že přeplatek na žalobcově částečném invalidním důchodu vznikl přepočtem částečného invalidního důchodu vypláceného v plné výši na částečný invalidní důchod v dílčí výši ve smyslu Úmluvy mezi bývalou ČSFR a bývalou FLRJ o sociálním zabezpečení č. 3/1958 Sb. (dále jen „Úmluva“). Rozhodnutím žalované ze dne 22. 10. 1999 byl žalobci přiznán částečný invalidní důchod pouze za českou dobu pojištění v plné výši, ve kterém byl upozorněn na skutečnost, že jakmile jugoslávský nositel pojištění přizná důchod za dobu žalobcova zaměstnání v bývalé Jugoslávii, bude výše částečného invalidního důchodu upravena na dílčí ve smyslu shora citované Úmluvy. Protože srbský nositel pojištění zahájil od 7. 5. 1998 výplatu žalobcova invalidního důchodu, byl vyčíslen přeplatek na žalobcově částečném invalidním důchodu vypláceném

od 7. 5. 1998 do 14. 1. 2004 v plné výši, neboť již podle shora uvedeného náležel pouze ve výši dílčí. Proto jsou podle žalované dány zákonné podmínky pro naplnění § 119a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., neboť žalobce přijal část důchodu, ačkoliv musel z uvedených okolností předpokládat, že byl vyplácen důchod ve vyšší částce, než náležel.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce žalobu, o níž rozhodl Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 31. 1. 2008, č. j. 34 Cad 15/2007 - 17, tak, že rozhodnutí žalované zrušil pro nezákonnost a věc vrátil žalované k dalšímu řízení. V odůvodnění svého rozsudku krajský soud po citaci § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. dospěl k závěru, že námitka žalobce, že si není vědom a ani nepředpokládal, že pobíral více peněz než mu náleží, neboť výši důchodu si nestanovil sám, ale byla mu stanovena žalovanou, je důvodná. Krajský soud dále uvedl, že jak vyplývá z citovaného ustanovení, je možnost předsání vzniklého přeplatku na dávce příjemci důchodu založena na principu subjektivní odpovědnosti. Pro takovéto rozhodnutí tedy musí být nejen doložen vznik přeplatku na dávce, ale i zavinění poživatelé důchodu, které spočívá buď v porušení jeho právní povinnosti, a nebo v tom, že dávku nepobíral v dobré víře. Z napadeného rozhodnutí žalované lze zjistit, že žalovaná dovozuje vznik přeplatku na částečném invalidním důchodu za dobu od 7. 5. 1998 do 14. 1. 2004, rozhodnutí však neobsahuje žádné odůvodnění ve věci zavinění žalobce za vzniklý přeplatek. Důvodem pro předsání přeplatku bylo podle žalované rozhodnutí srbského nositele pojištění ze dne 22. 5. 2003, podle něhož zahájil od 7. 5. 1998 - toto datum ale v rozhodnutí nikde není - výplatu invalidního důchodu. Uvedené rozhodnutí žalobce zaslal žalované 4. 3. 2004, srbský nositel pojištění pak 15. 11. 2004. Dávkový spis ale neobsahuje důkaz, z něhož by bylo možno dovodit, že žalobce musel z okolností předpokládat neoprávněný příjem důchodu, či že by dokonce nesprávnou výplatu důchodu sám vědomě způsobil. Naopak upozornění v rozhodnutí ze dne 22. 10. 1999, kterým žalovaná přiznala žalobci částečný invalidní důchod, že byl důchod přiznán pouze z čs. doby zaměstnání, mohlo a vyvolalo v žalobci očekávání zvýšení důchodu po rozhodnutí srbského nositele pojištění a odpovídá tomu i obsah přípisu OSSZ ve Zlíně z 2. 3. 2004, jimž se na základě předložení rozhodnutí srbského nositele pojištění domáhá dodatečného zhodnocení doby pojištění v Jugoslávii. Nebylo tak prokázáno, že by žalobce porušil nějakou právní povinnost, či vědomě jinak způsobil, že důchod či jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce. Přiznala-li žalovaná žalobci rozhodnutím z 22. 10. 1998 od 7. 5. 1998 částečný invalidní důchod za české doby zaměstnání v plné výši s vědomím, že přiznanou výši upraví podle zásad Úmluvy po zahájení řízení u srbského nositele pojištění a jeho rozhodnutí, podle krajského soudu nedošlo a ani nemohlo dojít k naplnění podmínek § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. a odpovědnost za vzniklý přeplatek nese výhradně žalovaná. Krajský soud proto shledal žalobu důvodnou, rozhodnutí žalované ve smyslu § 78 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), zrušil, věc vrátil žalované k dalšímu řízení a zavázal ji právním názorem, že nemůže úspěšně požadovat po žalobci přeplatek dávky, neboť nedošlo k naplnění § 118a odst. 1 uvedeného zákona, a proto zahájené řízení o přeplatku na dávce zastaví.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná kasační stížnost, v níž vytýká krajskému soudu nesprávné posouzení věci ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. a nepřezkoumatelnost jeho rozsudku ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Žalovaná je toho názoru, že z faktu, že žalobce byl ve zrušeném rozhodnutí upozorněn na to, že po přiznání dílčího invalidního důchodu srbským nositelem pojištěním bude i „sólo“ částečný invalidní

důchod upraven podle Úmluvy mezi ČR a Jugoslávií o sociálním zabezpečení, tj. v poměru dob získaných na území obou států a bude provedeno příslušné vyúčtování vyplývá, že žalobce musel vědět, že částka jeho invalidního důchodu přiznaná prozatím pouze žalovanou se mu bude měnit, a to v příslušném poměru dob získaných na území obou států, ve kterých získal dobu důchodového pojištění. Za těchto okolností tedy žalobce měl a mohl předpokládat, že se mu může částka jeho částečného invalidního důchodu krátit právě v daném poměru dob pojištění získaných na území ČR i Srbska a tudíž, že mu část důchodu byla vyplacena neprávem. Navíc podle žalované krajský soud ji neoprávněně zavázal k zastavení správního řízení a tímto k nemožnosti vymáhat přeplatek na invalidním důchodu žalobce, když dostatečně neposoudil nastalou právní situaci. Lze-li totiž z provedených důkazů v dané věci oprávněně učinit závěr, že žalobci vznikl přeplatek na důchodu, pak titul obsažený v § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. není jediným, na základě kterého lze vymáhat po poživateli důchodu neoprávněně vyplacenou částku na důchodu. Kromě uvedeného ustanovení, v rámci něhož je možno vymáhat přeplatek na důchodu z důvodu zavinění příjemce dávky, umožňuje žalované ustanovení § 118a odst. 2 uvedeného zákona vymáhat přeplatek na dávce bez ohledu na takovéto zavinění - na základě objektivní odpovědnosti příjemce dávky. Jakkoliv by tedy bylo podle žalované možno přisvědčit argumentaci krajského soudu, že žalobce nemohl z okolností předpokládat neoprávněný příjem části důchodové dávky, či že by dokonce takovou nesprávnou výplatu důchodu sám vědomě způsobil, žalovaná má stále možnost vymáhat přeplacenou částku na invalidním důchodu z titulu, že nebyly splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu ve smyslu § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. Rozhodnutí žalované tak mělo být maximálně zrušeno z důvodu nesprávně subsumovaného skutkového stavu pod příslušnou právní normu a vráceno k dalšímu řízení, aniž by však bylo žalované zamezeno v tom, aby mohla dále meritorně rozhodnout o nároku na vrácení přeplatku. Z uvedených důvodů proto žalovaná navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s. vázán rozsahem a důvody, které žalovaná uplatnila ve své kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Žalovaná v kasační stížnosti především uplatnila důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky může přitom spočívat v aplikaci nesprávného ustanovení právního předpisu na daný skutkový stav nebo sice v aplikaci správného ustanovení právního předpisu, avšak nesprávně interpretovaného.

Žalovaná rozhodla o povinnosti žalobce k vrácení přeplatku na částečném invalidním důchodu podle § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., podle něhož jestliže důchod byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, protože příjemce důchodu nesplnil některou jemu uloženou povinnost, přijal důchod nebo jeho část, ačkoliv musel

z okolností předpokládat, že byl vyplacen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, nebo vědomě jinak způsobil, že důchod nebo jeho část byl vyplácen neprávem nebo ve vyšší částce, než náležel, má plátce důchodu vůči příjemci důchodu nárok na vrácení, popř. náhradu nesprávně vyplacené částky. Žalovaná vyšla z toho, že žalobce přijal část důchodu, ačkoliv musel z uvedených okolností (ty žalovaná spatřuje v tom, že při přiznání částečného invalidního důchodu pouze za českou dobu pojištění v plné výši, byl žalobce upozorněn, že jakmile jugoslávský nositel pojištění přizná důchod za dobu žalobcova zaměstnání v bývalé Jugoslávii, bude výše částečného invalidního důchodu žalobce upravena na dílčí ve smyslu úmluvy) předpokládat, že byl vyplácen důchod ve vyšší částce, než náležel. Žalovaná sice ve svém rozhodnutí z 22. 10. 1998, jímž přiznala částečný invalidní důchod od 7. 5. 1998, v odůvodnění tohoto rozhodnutí uvedla, že žalobci je důchod přiznán z české doby zaměstnání a po přiznání dílčího částečného invalidního důchodu srbským úřadem bude i český plně vyplácený částečný invalidní důchod upraven podle zásad Úmluvy, tj. v poměru dob získaných na území obou států a bude provedeno příslušné vyúčtování, z tohoto sdělení však nelze dovozovat vědomost žalobce, že důchod mu bude vyplácen ve vyšší částce, než mu náležel. Provedené vyúčtování nemusí vždy vyčíslit přeplatek na důchodu, sama žalovaná pak žalobce neupozornila, že po provedeném vyúčtování dojde ke vzniku přeplatku, který bude žalobce povinen vrátit.

Podle názoru Nejvyššího správního soud ustanovení § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. nelze vztáhnout na případ žalobce, kterému byla dávka důchodového pojištění stanovena podle Úmluvy, jež v žádném ustanovení neumožňuje požadovat vrácení přeplatku na dávce.

Námítka žalované, že kromě ustanovení § 118a odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb. má možnost vymáhat přeplacenou částku na invalidním důchodu z toho důvodu, že nebyly splněny podmínky stanovené zákonem o důchodovém pojištění pro výplatu tohoto důchodu ve smyslu § 118a odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., nebyla pak Nejvyšším správním soudem shledána důvodnou, protože citované ustanovení dopadá pouze na starobní důchody, zatímco v daném případě byl žalobci vyplácen částečný invalidní důchod.

Z vyložených důvodů nebyla kasační stížnost shledána důvodnou, proto ji Nejvyšší správní soud podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. 1, 2 s. ř. s. Právo České správy sociálního zabezpečení na náhradu nákladů řízení je v posuzované věci ze zákona vyloučeno i v případě úspěchu ve věci, žalobci, který měl v řízení úspěch, pak podle obsahu spisu žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejdou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. května 2009

JUDr. Bohuslav Hnízdl
předseda senátu